

ע"פ 8650/23 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 8650/23

לפני: כבוד ממלא מקום הנשיא ע' פוגלמן

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ת' בר-אשר) בת"פ 24809-01-23 מיום 5.12.2023

בשם המערער: עו"ד ארז בר-צבי
פסק-דין

לפניי ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ת' בר-אשר) בת"פ 24809-01-23 מיום 5.12.2023 שלא לפסול עצמו מלדון בעניינו של המערער.

1. בחודש ינואר 2023 הואשם המערער, שהינו קטין, ביחד עם שניים נוספים (להלן גם: הנאשמים הנוספים) בעבירות של ניסיון מעשה שוד בצוותא ופציעה בנסיבות מחמירות בצוותא. ביום 20.9.2023 הגישה המשיבה כתב אישום מתוקן בעניינו של המערער והנאשמים הנוספים, ולמחרת היום נקבע, בין היתר, כי המערער ביצע את העבירות שבכתב האישום המתוקן על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון; וכי שירות המבחן לנוער (להלן: שירות המבחן) יגיש תסקיר בעניינו עד ליום 29.11.2023 (להלן: ההחלטה מיום 21.9.2023). ביום 27.9.2023 הגישה המשיבה בקשה להארכת התנאים המגבילים שחלים על המערער במסגרת ההליך בעניינו, וביום 1.10.2023 לאחר שקיים דיון במעמד הצדדים, האריך בית המשפט את התנאים המגבילים שחלים על המערער לתקופה של 90 ימים או עד למועד מתן גזר הדין. ביום 29.10.2023 הגיש שירות המבחן בקשה להקלה בתנאים המגבילים שחלים על המערער, ובהם מעצר הבית שבו מצוי, וביום 12.11.2023 דחה בית המשפט, בעיקרם של דברים, את הבקשה (יוער כי במסגרת ההחלטה ניתנה הקלה

מסוימת בהסכמת המשיבה שנוגעת לשעות ההתאוווררות של המערער ממעצר הבית; להלן: ההחלטה מיום 12.11.2023). ערר שהגיש המערער על החלטה זו התקבל בהסכמת הצדדים תוך שנקבע, בין היתר, כי המערער ישהה במעצר בית לילי בין השעות 00:00-06:00 בלבד.

2. ביום 30.11.2023 הגיש שירות המבחן בקשה לדחיית מועד דיון בעניין טיעונים לעונש שנקבע ליום 6.12.2023 בכשלושה חודשים, וזאת בשים לב להליך הטיפול שיעובר המערער בשירות המבחן, ועל מנת שיוכל לגבש המלצה סופית בעניינו. בו ביום קבע בית המשפט כי ייתן את החלטתו בבקשה האמורה לאחר שיקבל עדכון בדבר המועד הצפוי להגשת תסקירים סופיים בעניינם של המערער והנאשמים הנוספים בהליך. ביום 3.12.2023 קבע בית המשפט, בין היתר, כי בניגוד להחלטתו מיום 21.9.2023 טרם הוגש תסקיר שכולל המלצה סופית לעונש בעניינו של המערער; ושעל שירות המבחן להגיש תסקיר זה עד ליום 1.1.2024 (להלן: ההחלטה מיום 3.12.2023). בהמשך אותו היום הגיש המערער בקשה לעיון מחדש בהחלטה זו, שבמסגרתה נטען, בין היתר, כי בשים לב לסדנה טיפולית שבה לוקח חלק במסגרת שירות המבחן, תסקיר שיוגש בשלב זה יהיה חסר ויפגע בהמשך השתתפותו בסדנה; משכך, ביקש המערער לקבל את המלצת שירות המבחן ולדחות את הדיון בעניינו בכשלושה חודשים. עוד בהמשך אותו היום קבע בית המשפט כי החלטה בעניין זה תינתן לאחר הגשת התסקירים הסופיים כאמור. למחרת היום דחה בית המשפט בקשה נוספת לעיון מחדש בהחלטה מיום 3.12.2023 שהגיש המערער תוך שצוין כי רק לאחר ששירות המבחן יגיש תסקיר סופי בהתאם להחלטת בית המשפט מיום 21.9.2023, ניתן יהיה לבחון את המשך הטיפול בעניינו (יוער כי בקשה נוספת לעיון מחדש שהגיש המערער באותו היום נדחתה אף היא; ההחלטה מיום 3.12.2023 וההחלטות האמורות שניתנו לאחריה יכוננו ביחד להלן: ההחלטות בעניין דחיית מועד הדיון).

3. ביום 5.12.2023 הגיש המערער בקשה לפסילת המותב מלהמשיך ולדון בעניינו, שבמסגרתה טען, בעיקרם של דברים, כי החלטת בית המשפט מיום 12.11.2023 וההחלטות בעניין דחיית מועד הדיון מצביעות על נעילת דעתו של המותב בנוגע למערער ומצדיקות את פסילתו, הן בשל מראית פני הצדק, הן מחשש ממשי למשוא פנים. בתוך כך, נטען כי ההחלטות האמורות עומדות בניגוד להמלצת שירות המבחן, ובהיעדר סיבה עניינית לדחיית המלצותיו בנוגע למערער; וכי בבסיס החלטות אלו עומדים שיקולים של יעילות דיונית שאינם נוגעים לעניינו של המערער שהינו קטין, בדמות רצונו של המותב לגזור את דינם של המערער והנאשמים הנוספים בהליך באותו המועד.

4. בו ביום דחה בית המשפט את בקשת הפסלות וקבע כי בנסיבות המקרה לא קמה עילה לפסילתו מלדון בעניינו של המערער. בית המשפט קבע, בין היתר, כי ההחלטה האם לאפשר למערער להמשיך את השתתפותו בתכנית טיפולית של שירות המבחן נתונה לסמכותו של המותב, ומכאן החלטותיו בעניין דחיית מועד הדיון. בהקשר זה צוין, כי במקרים רבים שבהם המליץ שירות המבחן על המשך השתתפותו של נאשם בתכנית טיפולים ניתנו החלטות דומות, ושהחלטות אלו אינן ייחודיות לעניינו של המערער. עוד קבע המותב כי החלטות מסוג זה ניתנות בטרם בחינת התסקיר ועובר לשמיעת טענות הצדדים; ושמיילא טרם קיבל החלטה על המשך ההליך בעניינו של המערער או גזירת עונשו, אלא רק קבע כי שירות המבחן יגיש תסקיר סופי בעניינו. בנוסף, בית המשפט ציין כי מהתנהלות בא כוחו של המערער, שבמסגרתה הוגשו מספר בקשות לעיון חוזר בהחלטתו מיום 3.12.2023 כאמור, ונכח שגיאות עובדתיות בתיאור השתלשלות העניינים במקרה דנן, עולה כי בקשת הפסלות נושא הערעור היא "דוגמה מובהקת לבקשת סרק בעניין עילה מומצאת, פרי דמיון, אשר בכל מקרה, טרם באה לעולם" (שם, סעיף 6).

5. מכאן הערעור שלפניי שבמסגרתו חוזר המערער, בעיקרם של דברים, על טענותיו בבקשת הפסלות. לשיטת המערער, החלטת המותב מיום 12.11.2023 וכן ההחלטות בעניין דחיית מועד הדיון ניתנו בהיעדר התייחסות לגופן של

טענותיו, כמו גם להמלצות שירות המבחן, באופן שמצביע על נעילת דעתו של המותב בעניינו. לעניין ההחלטה מיום 12.11.2023 טוען המערער כי זו ניתנה מבלי שהתקיים דיון במעמד הצדדים ובניגוד לדיון. בנוסף, המערער סבור כי התבטאויותיו של המותב במסגרת החלטתו לדחות את בקשת הפסלות נושא הערעור מצביעות על חשש ממשי למשוא פנים. לעניין זה מפנה המערער למספר התבטאויות בהחלטה נושא הערעור, שבמסגרתן, כנטען, העביר המותב ביקורת על התנהלות בא כוחו של המערער, באופן שיש בו כדי להעיד על נעילת דעתו בעניינו והיעדר אפשרות למתן הכרעה אובייקטיבית. לבסוף טוען המערער כי הצטברות נסיבות המקרה, ובהן ההחלטה מיום 12.11.2023, ההחלטות בעניין דחיית מועד הדיון, וההתבטאויות בהחלטה נושא הערעור, מצביעות על כך שיש לפסול את המותב מלדון בעניינו, הן משיקולים של מראית פני הצדק, הן בשל חשש ממשי למשוא פנים.

6. לאחר שעיינתי בערעור על נספחיו, באתי לכלל מסקנה כי דינו להידחות. אמת המידה בבחינת קיומה של עילה לפסילת השופט היושב בדיון מעוגנת בסעיף 77א(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, ולפיה יש לבחון האם מתקיימות נסיבות שיוצרות חשש ממשי למשוא פנים מצד המותב בניהול ההליך (ע"פ 7973/23 אמר נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (16.11.2023); ע"פ 4232/23 ביטון נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (18.6.2023); ע"פ 3458/23 שהאב נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (15.5.2023)). בנוסף, כפי שנפסק בעבר, רק במקרים נדירים ייקבע כי הפעילות השיפוטית כשלעצמה מבססת חשש ממשי למשוא פנים שיצדיק את פסילת המותב; זאת, הן ביחס לאמירותיו של בית המשפט, הן ביחס להחלטותיו הדיוניות (ע"פ 8431/23 אבוחרה נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (30.11.2023) (להלן: עניין אבוחרה); ע"פ 1609/19 שוראקי נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (6.3.2019); וכך אף ביחס לטענה בדבר "הצטברות" החלטות שמבססת לכאורה עילת פסלות; ע"פ 3504/92 הלפרן נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (28.10.1992)). איני סבור כי המקרה דנן מקים עילת פסלות כאמור, אף לא מטעמים של מראית פני הצדק.

7. המערער טוען, בעיקרם של דברים, כי ההחלטה מיום 12.11.2023 וההחלטות בעניין דחיית מועד הדיון, כמו גם התבטאויות המותב בהחלטה נושא הערעור, מעידות על נעילת דעתו של בית המשפט בעניינו באופן שעולה כדי חשש ממשי למשוא פנים. ראשית, ביחס לטענה כי ההחלטה מיום 12.11.2023 ניתנה מבלי שהתקיים דיון במעמד הצדדים - כאמור ערר על ההחלטה התקבל בהסכמתו של המערער כך שהפגם הנתען תוקן, וממילא ההחלטה נוגעת אך לתנאי מעצרו ונעדרת התייחסות להמשך ההליך בעניינו. אף עיון בהחלטות המותב בעניין דחיית מועד הדיון, אינו מצביע על קיומה של עילת פסלות. מכתב הערעור עולה כי המערער סבור שבעצם ההחלטה על קבלת תסקיר סופי הכריע המותב בשאלת עונשו; ואולם, כפי שהדגיש בית המשפט בהחלטות בעניין דחיית מועד הדיון, קביעותיו מתייחסות אך להגשת תסקיר סופי מטעם שירות המבחן בהתאם להחלטה מיום 21.9.2023, שלאחריה יוחלט כיצד להמשיך את הטיפול בעניינו של המערער ובתוך כך לבחון את המלצות שירות המבחן. למעשה טענותיו של המערער בהקשר זה מכוונות להחלטותיו הדיוניות של המותב לעניין קבלת תסקיר סופי בעניינו, וככאלו אינן מקימות עילת פסלות (ע"פ 5362/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (17.7.2023); כן ראו: ע"פ 4196/23 פרנקל נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (28.6.2023); ע"פ 4208/23 אביטן נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (4.6.2023); ע"פ 2625/23 ביטון נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (30.4.2023); ע"פ 4164/21 טויטו נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (5.7.2021)).

8. לבסוף, הטענה שעניינה בביקורת שהביע המותב על התנהלות בא כוח המערער במסגרת ההחלטה נושא הערעור אף היא אינה מקימה עילת פסלות. אף אם ראוי היה שהחלטת הפסלות נושא הערעור תנוסח באופן מתון יותר, כפי שנפסק לא אחת, אין בהבעת ביקורת מצד המותב על התנהלות בעל דין או בא כוחו כשלעצמה כדי להקים עילת פסלות, ואיני סבור כי במקרה דנן החלטה זו מלמדת על נעילת דעתו של בית המשפט (עניין אבוחרה, פסקה 4; ע"פ 5133/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (12.7.2023); ע"פ 3142/23 דסוקי נ' רשות המסים, פסקה 12

ישראל, פסקה 8 (24.2.2010). (30.4.2023); ע"פ 8397/22 שיר נ' מדינת ישראל, פסקאות 13-14 (15.12.2022); ע"פ 9173/09 עדיקה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (24.2.2010).

הערעור נדחה אפוא.

ניתהיום, ו' בטבתתשפ"ד (18.12.2023).

מ"מ הנשיא
